

Rezime Izvještaja guvernera – Mart 2015

Ažurirano: 26.05.2015. godine

U Izvještaju guvernera za mart 2015. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2015. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2015. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u martu realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2015. godinu.

Prema preliminarnim podacima Monstata, BDP Crne Gore na osnovu kvartalnih procjena u 2014. godini iznosi 1,5%. Rast je ostvaren u sva četiri kvartala 2014. godine u odnosu na isti period 2013. godine i to 1,5%, 0,3%, 1,4% i 2,6%, respektivno.

Cijene su u martu 2015. godine, u odnosu na prethodni mjesec, povećane za 1,1%, dok je godišnja stopa inflacije u martu iznosila 1,6%.

U prva tri mjeseca 2015. godine u odnosu na isti period 2014. zabilježen je rast industrijske proizvodnje od 7%. Rast proizvodnje je zabilježen u sva tri sektora: vađenja rude i kamena (16,2%), prerađivačke industrije (3,5%) i sektoru snabdijevanje električnom energijom, gasom i parom (19,7%). Broj dolazaka turista, u prva tri mjeseca 2015. godine, veći je za 19,3%, u odnosu na isti period 2014. godine, dok je rast noćenja iznosio 16,6%. Prema podacima Monstata, u vazдушnom saobraćaju je broj prevezenih putnika na aerodromima, u 2014. godini u odnosu 2013. godinu, povećan za 3,4%, a prevoz robe povećan je za 12,2%. U istom periodu povećan je prevoz putnika u željezničkom saobraćaju za 21,7%, a prevoz robe smanjen za 13,9%. Broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju u 2014. godini povećan je za 10,8% u odnosu na isti period prethodne godine.

U šumarstvu je u prva tri mjeseca 2015. godine, proizvedeno ukupno 9.247 m³ šumskih sortimenata, što je za 56,4% manje nego u istom periodu prethodne godine. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je u prvom kvartalu 2015. godine zabilježilo rast od 7,6% u odnosu na prvi kvartal 2014. godine, mjereno efektivnim časovima rada.

Prosječan broj zaposlenih u martu 2015. godine iznosio je 171.855 lica, što je za 0,8% više u odnosu na prethodni mjesec, a za 1% više u odnosu na mart 2014. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u martu 2015. godine iznosio 34.903 što predstavlja pad od 0,8% u odnosu na prethodni mjesec, a rast od 0,7% u odnosu na mart 2014. godine.

Na kraju marta 2015. godine, od 69.774 pravnih lica i preduzetnika, njih 14.381 ili 20,6% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih pravnih lica i preduzetnika je viši za 0,1%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa je na kraju marta 2015. godine iznosio 501,2 miliona eura, i bio je za 2,3% manji na mjesečnom nivou.

Koncentracija duga na dan 31.03.2015. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih dužnika (0,07% ukupno evidentiranih dužnika) odnosilo 13,4% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika (0,4% ukupno evidentiranih dužnika) učestvovalo je sa 36,1% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 3.138,6 miliona eura na kraju marta 2015. godine i bila je za 0,7% veća u odnosu na prethodni mjesec. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimaju ukupni krediti koji su ostvarili pad od 1,5% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na kraj prethodne godine niži za 1,1%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 73,7% zauzimaju depoziti. Depoziti u bankama su u martu 2015. godine iznosili 2.314,6 miliona eura, i viši su u odnosu na prethodni mjesec za 0,8%, dok su u

odnosu na kraj 2014. godine viši za 0,3%. Od ukupnog iznosa depozita položenih u bankama, na depozite privrede se odnosilo 635,1 milion eura ili 27,4%, dok je sektor stanovništva učestvovao sa 1.352,7 miliona eura ili 58,4%. Ukupan kapital banaka na kraju marta 2015. godine iznosio je 447,1 milion eura, što je za 0,2% niže nego u prethodnom mjesecu, odnosno za 0,7% više nego u odnosu na kraj prethodne godine.

Krediti banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su u martu iznosili 492,2 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su rast od 7,4%, dok u odnosu na kraj 2014. godine bilježe rast od 10,6%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su na kraju marta tekuće godine iznosili 369,4 miliona eura i činili su 15,8% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su pad od 4,9%, dok u odnosu na kraj prethodne godine bilježe pad od 1,7%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju marta 2015. godine je iznosila 9,11%, i bila je niža za 0,06% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj decembra 2014. godine zabilježila pad od 0,11 p.p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u martu 2015. godine je iznosila 8,94%, što predstavlja pad od 0,80 p.p. na mjesečnom nivou, i pad od 0,08 p.p. u odnosu na decembar 2014. godine. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa je iznosila 1,66% na kraju marta 2015. godine i bila je niža za 0,07 p.p. u odnosu na prethodni mjesec, dok je u odnosu na kraj decembra 2014. godine ostvarila pad od 0,18 p.p.

Obavezna rezerva banaka je iznosila 216,1 milion eura na kraju marta 2015. godine, i bilježi rast od 2,4 miliona eura ili 1,1% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na kraj prethodne godine veća za 1,2 miliona eura ili 0,6%. U martu samo jedna banka nije iskoristila mogućnost izdvajanja dijela obavezne rezerve u obliku državnih zapisa. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na račun obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 47,4%, u državnim zapisima 26,6%, a na račun Centralne banke u inostranstvu izdvojeno je 26%. Tokom marta 2015. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu.

Bruto premija osiguranja je iznosila sedam miliona eura u martu 2015. godine. U njenoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (84,7%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (15,3%).

U martu 2015. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 4,5 miliona eura kroz 401 transakciju. Ostvareni promet bio niži 28,9% nego u prethodnom mjesecu. Tržišna kapitalizacija na dan 31.03.2015. godine je iznosila 3 milijardi eura, i na mjesečnom nivou bilježi rast od 1,9%. Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju marta 2015. godine bila 12.247,14 indeksnih poena, bio je viši u odnosu na kraj prethodnog mjeseca za 2,4%, dok je indeks MONEXPIF iznosio 2.651,01 i zabilježio je rast od 1,8% na mjesečnom nivou.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u martu 2015. godine, fiskalni deficit Crne Gore iznosio je 8,4 miliona eura, dok je u martu 2014. godine ostvaren deficit u iznosu od 17 miliona eura. Deficit budžeta, za tri mjeseca 2015. godine, iznosio je 51,6 miliona eura, odnosno 1,5% procijenjenog BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore iznosili su 100,3 miliona eura ili 2,8% BDP-a, što je u odnosu na plan za mart niže za 0,8%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u martu 2014. godine, ostvaren je pad od 0,4%. Izdaci budžeta iznosili su 108,7 miliona eura ili 3,1% BDP-a, što je za 16,7% niže u odnosu na plan za mart 2015. godine, a 7,7% niže u odnosu na ostvarenje izdataka u martu 2014. godine. Na kraju decembra 2014. godine, javni dug (bruto) Crne Gore iznosio je 2.071,7 miliona eura. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 381,2 miliona eura, a na spoljni dug 1.561,7 miliona eura, dok se na dug lokalnih samouprava odnosilo 128,8 miliona eura.

Tokom 2014. godine deficit tekućeg računa platnog bilansa u poređenju sa prethodnom godinom bio je veći za 6,9%. Deficit tekućeg računa, prema preliminarnim podacima, je iznosio 520,4 miliona eura ili 15,3% BDP-a. Povećanje deficita tekućeg računa rezultat je povećanja spoljnotrgovinskog deficita, kao i pada suficita na računima primarnih i sekundarnih dohodaka. Deficit tekućeg računa je u većoj mjeri finansiran neto prilivom SDI koje su iznosile 10,4% BDP-a. Prema preliminarnim podacima, u periodu januar-mart 2015. godine, zabilježen je neto priliv stranih direktnih investicija u iznosu od 86,2 miliona eura, što predstavlja povećanje od 9,3% u poređenju sa istim periodom 2014. godine.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u martu.

U martu su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Evropska centralna banka i Centralna banka Crne Gore okončale su program saradnje koji je pružio podršku CBCG u njoj pripremi za pridruživanje Evropskom sistemu centralnih banaka (ESCB), kada zemlja bude stekla pravo na članstvo u EU. Ostvareno je učešće na sastancima vezanim za tehničku misiju Eurostata za oblast Procedura u slučaju prekomjernog deficita (EDP). Osim CBCG sastancima prisustvovalo je Ministarstvo finansija i Monstat. Na zahtjev iz Delegacije EU u Crnoj Gori, održani su sastanci predstavnika CBCG sa analitičarem za Crnu Goru u Generalnom direktoratu EK za ekonomske i finansijske poslove, kao i predstavnikom Delegacije EU u Crnoj Gori. Ostvareno je učešće na sastanku Podgrupe za domen 2 u okviru pregovaračkog poglavlja 18, u prostorijama Monstata. Evropskoj komisiji dostavljena je draft verzija plana troškova za BCI projekat za period maj 2015-april 2016.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu u zemlji.